

Első világbajnokunk

Kronberger Lili

Szegeci
Péter

„A STEFÁNIA-ÚTI MESTERSÉGES JÉGPÁLYA JELZŐ TÁBLÁIN REGGEL 7 ÓRÁTÓL VÍGAN LENGENEK AZ EGYESÜLETI KÉK-SÁRGA-PIROS LOBOGÓK, HIRDETVÉN, HOGY A MESTERSÉGES JÉG NYITVA VAN. (...) AZ ÚJ SZÁZAD ELSŐ KORCSOLYÁZÓJA A MESTERSÉGES JÉGPÁLYÁN KRONBERGER LILI KISASSZONY VOLT.” ÍGY SZÁMOLT BE A MAGYARORSZÁG CÍMŰ LAP 1901. JANUÁR 4-ÉN A VÁROSLIGETI MŰJÉGPÁLYA „SZÁZADNYITÓ” NAPJÁRÓL, AZ ÚJSÁGÍRÓ PEDIG ALIGHA SEJTHETTE, HOGY AZ AKKOR TÍZÉVES KRONBERGER KISASSZONY HÉT ÉV MŰLVA MEGSZERZI A MAGYAR SPORT ELSŐ VILÁGBAJNOKI CÍMÉT.

Kronberger Lily.
A »Nemzetközi Korcsolyaszövetség
1908. évi hőlgébajnoka.

A pápai születésű Kronberger Miksa fakereskedő és Kreisler Janka 1883-ban Győrben kötött házasságot, négy gyerekük már Budapesten született, utolsóként 1890-ben Erzsébet Lívia, közismert nevén Lili. Vállalkozásaik prosperáltak, az ország több pontján is nagy fatelepeik voltak, a család Budapesten az Akadémia utca és Tükkör utca sarkán álló Tükköry palota elegáns első emeleti lakásában élt. Azt pedig az asszimiláció és a női emancipáció szimbólumaként is értelmezhetjük, hogy a kis Lili lelkes látogatója volt jégpályának: a testedzésre fogékony polgárság társasági életének egyre inkább szerves részét képezte a korcsolyázás, s lényegében az egyetlen szabadtéri mozgásforma volt, amit nők is űzhettek.

A korcsolyázás két formája terjedt el a 19. század végén, főként északon, illetve Hollandiában (ahol azt évszázadokig egyfajta közlekedési eszközként használták) a versenyzésre épülő gyorskorcsolya, illetve a művészi gyakorlatokra épülő műkorcsolya. Más sportágakhoz képest a korcsolyázás nemzetközi versenyeit gyorsan megszervezték. Az első műkorcsolya, illetve gyorskorcsolya Európa bajnokságot 1891-ben írták ki, 1893-tól gyorskorcsolya, 1896-tól műkorcsolya világbajnokságot is rendeznek.

A gyorskorcsolyázásban az északi országok és Hollandia domináltak, műkorcsolyában azonban más nemzetek versenyzői is jól szerepeltek. Az első magyarországi korcsolyázó egyesületet, a Pesti (Budapesti) Korcsolyázó Egyletet (BKE) 1869-ben alapí-

tották, tagjai a Városligeti tavat vették birtokukba, ott épült fel később impozáns klubszékházuk is. Még magyar bajnokságot sem rendeztek, amikor az 1895-ös budapesti Eb-n Földváry Tibor aranyérmes szerzett – így ő a magyar sport első Európa-bajnoka.

Ekkoriban indult Kronberger Lili pályafutása, tehetségét hamar felismerték. 11 éves korától a BKE osztrák edzője, a századfordulón Budapestre érkezett Viktor Seibert irányítása mellett készült, budapesti műjégpálya hiányában pedig külföldön, főként Garmischban és Londonban is végzett edzéseket. „Seibert Viktor lett a tanítóm és bevezetett a jégfigurák misztériumaiba. Ekkor aztán a korcsolyázás megszűnt számomra pusztá szórakozás lenni, hanem mint sport, valóságos, sőt néha igen fárasztó munkává vált. (...) Egész trainingem alatt rendkívül szigorúan szabályozott életmódot kellett folytatnom. Korán keltem és feküdtem. Megtiltották nekem a színházba, hangversenyre és bába járást, és kerülnöm kellett minden fárasztó mozgást.” – emlékezett vissza versenyzővé válásnak időszakára.

Azonban a nők „valódi” versenyzése, magas presztízsű tornákon komoly akadályokba ütközött, hiszen a versenysport ekkoriban még a férfiak számára fenntartott terület volt. Magyar bajnokságot 1900-ban rendeztek első ízben, de nők csak 1924-től indulhattak a címért. A nemzetközi szövetségi 1906-ban rendezett első ízben – később világbajnokságnak minősített – „hölgversenyt”, ezen Kronberger Lili is indult. A harmadik helyet végzett, amit egy évvel később megismételt, és ekkor már elindult a férfiak között a magyar bajnokságban is – ahol ezüstérmes szerzett. A következő év hozta meg számára az áttörést. Előbb – ismét férfiak között indulva – magyar bajnoki címet szerzett, majd pár nap múlva a csehországi Opava (Troppau) városában megnyerte első világbajnoki címét, amit a következő három évben is megvédett.

Kronberger nem csupán négy világbajnoki címmel, hanem egy forradalminak számító újítással írta be nevét a műkorcsolyázás történetébe. Már a sportág indulásától kezdve a jégpályák állandó szereplői voltak a katonazenekarok, ám a zene többnyire csak háttérzenét jelentett, nem képzett szerves egységet a korcsolyagyakorlatokkal (ezért is lehetett a halásszerű Földváry Tibor a korcsolyázás első magyar klasszisa). A kiválóan korcsolyázó Kodály Zoltán is inspirálta, a zeneszerző még klarinétszólistát is írt Kronberger Lilinek, s ő volt a műkorcsolyázás történetében az első, aki tudatosan, a zenével összehan-

golva végezte el gyakorlatait. 1910-es magyar bajnoki címéről írta a Sport-Világ tudósítója: „Minden ív, minden legkisebb mozdulata a keringő ütemével összhangba hozva, remek szép testtartással és bájos előadásával magával ragadta a nézőközönséget.”

Miután negyedik világbajnoki címét is megszerezte, feleségül ment a tőle 24 évvel idősebb nagy rápolti Szent-Györgyi Imre törvényszéki bírónéhoz, a BKE egyik vezetőjéhez. Szent-Györgyi a nemzetközi korcsolya-szövetség alelnöke is volt, ami kizárta, hogy felesége versenyezzen. De nem csak a versenyzéstől, hanem a felekezettől is eltávolodott, házasságkötésükkor megegyeztek, hogy „a születendő gyermekek valamennyien az atya vallását követik”, 1922-ben pedig maga is áttért a református vallásra.

Bár a versenyzéssel felhagyott, sosem távolodott el a sportágtól, szinte élete végéig látogatta a jégpályákat, korcsolyaversenyeket. Az 1974-ben elhunyt Kronberger Lili a zsidó sport és a korcsolyázás halhatatlan alakja: 1983-ban a Jewish Sport Hall Of Fame, 1997-ben a The World Figure Skating Hall of Fame is tagjai közé választotta.

